

Vergadertechniek

Jan Ploem & Jaak Perquy

De Nieuwe Politieke Cultuur blijkt een goede voedingsbodem voor politieke paddestoelen. Het politieke bestel van representatieve democratie dat als een participatie en een amigocratie werkt of is georganiseerd, lijdt al langer aan een legitimiteitscrisis. In de meest algemene bewoordingen wordt de crisis gedefinieerd als "de Kloof" tussen de politiek/politici en de bevolking. Door sommigen wordt het euvel ook wel omschreven als een ontluisterend gebrek aan afstand (de Kloof die nog nooit zo klein was). Het gaat hoe dan ook om een verlies van, of een gebrek aan vertrouwen van de bevolking in de politieke instituties. Recenter dan het crisisgevoel zelf, is de remedie die voorgesteld wordt: een Nieuwe Politieke Cultuur, de NPC. En nu, zo lijkt het, breekt de fase van het ingrijpen aan. Een aantal individuen en groeperingen nemen de uitdaging aan en proberen iets uit de grond te stampen dat effectief kan werken als alternatief; er ontstaat "Politieke Paddestoelen". De groei en kweek van deze politieke organismen (organisaties of op organisaties lijkende structuren zoals netwerken en comités) wordt van nabij gevolgd door de traditionele politieke organisaties en de media. Aangezien we over ongeveer anderhalf jaar (of vroeger) verkiezingen mogen verwachten, is die aandacht voor de Politieke Paddestoelen electoraal van aard. Het is echter nog maar de vraag of de volgende verkiezingen door die evoluties zullen worden bepaald; een periode van anderhalf jaar kan in termen van politieke-agendasetting immers een "eeuwigheid" uitmaken. Wie weet

wat er nog allemaal gebeurt? Het is zelfs nog maar de vraag of het wenselijk zou zijn dat die evoluties de stembusslag zouden bepalen. Moeten we hopen dat de verkiezingsdag-des-onderscheids over de keuze tussen Nieuwe en Oude Politieke Cultuur zal gaan? Heeft de gehele oefening van de NPC en de Paddestoelen (-kweek, of -dans) meer om het lijf dan een eventueel zeer bruikbare vorming efficiënt-vergaderen, een cursus vergadertechniek?

Integriteit

De legitimiteitscrisis die de Politieke Paddenstoelen lijken te willen verhelpen, is in de eerste plaats de crisis van het ideologisch apparaat van de staat. Het is vooral het geloof in de instellingen, dat moet worden hersteld, zo luidt het. De Partij voor Nieuwe Politiek (PNP) van Paul Marchal wil het vertrouwen van de bevolking in het politieke en gerechtelijk apparaat herstellen. Of op z'n minst is de PNP een antwoord op de schok van dat vertrouwen n.a.v. de "zaak Dutroux" en haar nasleep; daar haalt de PNP haar legitimiteit. Het vertrouwen in die apparaten is terecht geschokt, daar blijkt enorm veel verkeerd te lopen. En ook de eisen die vanuit die hoek komen (niet alleen van de PNP, maar van alle organisaties en comités die hun bestaan baseren of richten op de "Witte Beweging") om in de eerste plaats die apparaten te hervormen, te rationaliseren, te optimaliseren... zijn terecht en een eerste noodzakelijke stap in het herstel van het vertrouwen.

ID21, de organisatie die Bert Anciaux op de sporen wil krijgen, is van een enigszins andere soort. De “anderssoortigheid” — en ID21 is niet enig in z'n soort — zit hem niet zo zeer in het feit dat ze uitgaat van meer traditionele politici, maar vooral dat ze uitgaat van individuen of groepen die politiek (willen) bedrijven in de meer gangbare betekenis van het woord en dus werken aan een “omvattender” project. Maar dat neemt niet weg dat de beweegredenen en hun al dan niet zelfverklaarde bestaansredenen, ook van ideologische aard is. Bert Anciaux vertelde op een discussie-middag waarop hij door de KP was uitgenodigd (6 maart '98) dat hij vooral gedegouteerd was door het gedrag van z'n collega-senatoren: ondanks de verklaringen over de vernieuwde senaat als zou het een “refelectiekamer” worden, en ondanks de soms mooie en zinnige toespraken die er worden gehouden, discussieert en stemt men er braaf volgens de strakke regels van het partij-belang. De participatie houdt niet van open en democratische discussie. Bert Anciaux vertelde dat hij een alternatief wil zoeken voor het systeem waarin een aantal partijvoorzitters na elke verkiezing een regering in elkaar boksen, er een regeringsverklaring voor (laten) schrijven en verder alles in het werk stellen om ervoor te zorgen dat slechts dat regeerakkoord wordt uitgevoerd en alleen de punten van dat regeerakkoord nog de politieke agenda halen. Op die manier wordt het parlement meteen buitenspel gezet en gedegradeerd tot een stemmachine.

Verder is er het “onveiligheidsgevoel” dat van tijd tot tijd “serieus te nemen” wordt bevonden zonder dat aangetoond moet worden waarop dat concreet slaat. Of de “sfeer van corruptie” die, meer dan de corruptie zelf, de bevolking tegenstaat, waardoor de paradox verschijnt dat men er komaf mee wil maken terwijl men het normaal vindt dat men er zelf een graantje van meepikt. Zoals die andere paradox waarbij men lak heeft aan de kapitaalkrachten (“niemand wordt rijk van eerlijk werken”) maar het fiscaal frauderen niet wil aanzien als een echt “misdrijf”.

Het moet ons dan niet verwonderen dat de voorgestelde remedies het vooral van een grote portie “goede wil” moeten hebben. Er wordt nogal geschermd met een morele herwaardering, eerlijkheid en integere bedoelingen. De inhoud

van de voorstellen is ondergeschikt aan de intenties waarmee ze worden geproclameerd.

Middenklasse

Wellicht is het niet onbelangrijk om op te merken dat de crisis ideologisch wordt geïnterpreteerd en de remedies vooral op het intentionele vlak worden gezocht door de brede middenklassen. Zij zijn uiterst gevoelig voor dergelijke kwesties, want het sterkst verbonden met dit systeem. Maar velen weten al langer hoeveel brood je koopt met ideologische justificaties; aan een democratisering van de besluitvorming op zich heeft men niet zo veel boodschap. In de eerste plaats telt wat er beslist wordt, niet hoe dat besluit er gekomen is.

De middenklassen zitten in een complexe situatie. Hun reële positie is niet zo veel beter of ze ware bijzonder onzeker. Maar ze hebben zich bijna driftmatig verbonden met het systeem omwille van de beloftes dat het inhoudt, hoe irrealistisch die ook mogen zijn. Die wankele positie is alleen houdbaar mits er een degelijke verklaring/justificatie wordt bijgeleverd waarin men kan geloven. Wordt die er onderuit gehaald, dan probeert men eerst en vooral die justificatie te redden, eerder dan de “objectieve” conclusies te trekken uit de werking van het systeem. De contradicties die steeds duidelijker worden tussen de concrete situatie enerzijds en de beloftes die het systeem voorhoudt anderzijds, worden gesublimeerd door een bekeringsdrang.

Er zijn psychologische verklaringen voorhanden die een verband leggen tussen volkeren met een sterke devotie voor Moeder-Maria en hun missioneringsdrang. De kortsluiting die ontstaat omdat Moeder-Maria één en al liefde is en men ze alleen maar mag aanbidden (aankomen is verboden) zou alleen dan in het leven te integreren zijn als men de anderen er maar kon van overtuigen het ook alleen bij aanbidden te houden. M.a.w. zouden de zware offers die de middenklassen zich getroosten om mee te gaan met het systeem dat hun belangen niet dient, slechts houdbaar zijn als men er maar van overtuigd zou kunnen zijn dat iedereen alleen maar “aanbidt” zonder “ervan te snoepen”. Het zou het louter morele gehalte van de kruistochten die heden ten dage worden gevoerd voor een groot deel kunnen verklaren.

Of de Maria-verklaring letterlijk moet worden

plaats belang bij een zekere sociale vrede en politieke stabiliteit. Het politieke establishment — en deftig rechts — is, via een beleid van geleidelijkheid, beter in staat die vrede te bewerkstelligen dan de extremisten. Maar het beleid van de geleidelijkheid blijft hoe dan ook een beleid van afbraak en afbouw van de welvaartsstaat.

Steeds meer lagen van de bevolking onder vinden wat dat betekent. Maar ook al staan de werkers in de verzorgingssectoren volop in de actie, de middenklassen vertalen die ontevredenheid voorlopig alleen maar in louter ideologische termen, in morele kruistochten en in bewegingen die zich de formele democratie en de integriteit van de besluitvorming aantrekken.

Maar als de afbraak verdergaat, mogen we verwachten dat die antwoorden ook door die delen van de bevolking als ontoereikend zullen worden aangevoeld.

Extreem-rechts gaat ervan uit dat zij de vruchten daarvan zullen kunnen plukken. Wij kunnen anderzijds natuurlijk hopen dat — eenmaal zo ver — er linkse antwoorden geformuleerd zullen worden die wél verder dragen. Dat zal dat een duidelijk en consequent anti-kapitalisme veronderstellen. Maar hopen zal alleszins niet volstaan...

Jan Ploem & Jaak Perquy

25 VROUWENDAGEN

Al sinds 1972 is het Vrouwen Overleg Komitee — kortweg VOK — een van de stuwende krachten binnen de autonome vrouwenbeweging in Vlaanderen. Vanaf de aanvang heeft het overleg binnen het VOK altijd een breed spectrum aan strekkingen en thema's omvat. Het VOK nam het initiatief voor heel wat acties en maakte een aantal taboe-onderwerpen in Vlaanderen bespreekbaar. Het was mede dankzij de VOK-vraag in de jaren '80, dat er in ons land een Minister voor Gelijke Kansenbeleid kwam.

Het VOK organiseert ook al sinds 1972 jaarlijks op 11 november de vrouwendag, een evenement dat in Vlaanderen bij een breed publiek bekend is. Ter gelegenheid van 25 vrouwendagen bracht het VOK onlangs een boek uit: 25 vrouwendagen in beelden en woorden, met veel unieke illustraties (foto's en een aantal roemruchte affiches van de bekende Vlaamse cartooniste Nicole Van Goethem). De thema's zijn per vrouwendag samengevat. Verder brengt het boek de standpunten en eisen die het VOK op 11 november naar buiten bracht. De evolutie van 25 jaar leest men o.m. af aan de teneur van de debatten en de workshopthema's. De opeenvolgende VOK-voorzitsters geven elk hun persoonlijke visie. Het boek is een historisch document — en daarenboven boeiende lectuur. Men kan erin ontdekken hoe het in Vlaanderen begon met de nieuwe vrouwenemancipatie en hoe die in de loop van de jaren geëvolueerd is.

25 vrouwendagen in beelden en woorden, 120 p., 57 illustraties. Prijs: 435 Fr (incl. portkosten). Bestellen door overschrijving op 001-1364235-06 van het VOK, Middaglijnstraat 10, 1210 Brussel, met vermelding "VOK-feestboek/VMT".